

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDEKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre	10	—	kr.
Felére	5	"	"
Negyedévre	2	"	50 "
Egy óra	1	"	"
Egyes szám ára 4 kr.			

Felölős szerkesztő: **KOHÁNYI GYULA.**
Főmunkatárs: **IFJ. MÓRICZ PÁL.**
Kiadók: **HOFFMANN és TÁRSA.**

Hirdetési díj:
Négy hasábos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű a többiszor
irattések alkú szerint jutányos áron vetetnek fel. Bélyeg-díjmin
den külön beigatásért 30 kr.

Szobrot Bocskai Istvánnak.

Debreczen, június 26.

Az aranykalászos hajdúrónaság közepében vagyunk, mely szép, mint üde szőke asszony, kontyához tűzött piros pipacs virágokkal. Harangszó, mely sugár toronytól-toronyig száll, mind magyarságunk jólétét, büszkeségét, hatalmát, erejét hirdeti.

Mégis e gazdag pusztaságban munkálkodó hajdu közönyös, lusta szemekkel nézegeti az öreg halmokat, melyeknek ormóin ott borong a mult dicsőséggel terhes párja.

Pedig sem vérével, sem szegényes kincseivel nem fukarkodott hajdan a hajdu, midőn a magyar szabadságról, hitünk oltalmazásáról volt szó.

Ma kincses bányákat bir pusztáiban, mezőiben, de fukarabb, ridegebb, közönyösebb, mint valaha.

Emlékeinek muzeumot idáig nem birt állítani, merthogy nem is igen akart. Levéltárai rendetlenül kallódnak. Történetei sem az egyes városoknak, sem a hajduk összeségének még nem lettek idáig multjokhoz méltólag megírva, mert az már költségbe került volna, pedig a hajdu filléreit, tallérait szivesebben fekteti barmokba, birkákba...

És a millennium esztendője is elmúlt s szobor emlékének nem volt képes felállítani annak a nagy, nemes patronusának, Bocskai István fejedelemnek, kinek atyai szeretete, királyi bőkezűsége, s előrelátó gondoskodása nélkül a hajduk népe, mint oldott kéve a pusztai viharban, úgy foszlott volna szét a harcok közt, megsemmisülve — lassan — kalászonként, fejenként...

Mit köszönhet a hajduság Bocskai Istvánnak, azt már felesleges volna nekem magyaráznom most s hiában való munka, ha még magyaráznom kellene, mert a korponai hires nemesi gyűlésen durgazdag, fehér városainknak, századokra, ezredévre erős fundamentomait István fejedelem rakta le, ki a rónák, erdők és ligetek eme kóbor, veszélyes marczona népét az otthon édes melegével, virág illatos tisztaságával fűzte a földhöz, melyre ma oly büszkék vagyunk, mely kenyerünket terem, erőnköt növeli...

Már sokkal kisebb érdeméért, már sokkal kisebb embereknek emeltek szobrot, kik nem voltak egyszersmind a szabadságnak, a fenyegetett magyar hitnek oly ragyogó hősei sem, mint Bocskai István, ki magyarságunk történetének egyik legfényesebb alakja...

Önzés, fukarság rut köpenyét ölti tehát magára a hajduság, midőn így haboz, így kétségkedik egy méltó emlék felállításával, melynek alapjára már pedig, mult lelkesülésükben, csekély összeget gyűjtöttek is...

Pedig eleinte magasan csapkodott a lelkesedés görög tüzes lángja. Hanem e siker ahhoz a kifejtett fáradsághoz hasonlólag kicsiny, mely úgy az állítólagos szobor-bizottság, mint a hajdu városok összeségének, gazdag magánosainak lusta tétlenségét jellemzi, akik a maga hamvában engedik fulladni a lelkesedés nemes tűzét...

Mert a szobrászon nem mulna már, mint a lapunkban bemutatott kitünő, férfias szép mintázat is mutatja, — hogy

álljon Bocskainknak szobrai. Egyedül a fukarság, zsugoriság, szégyeteljes közöny az, mi fölomteheret kötöz a genialis tervezés magas röpte elé...

Egyik város a másikra utal. Egyik hajdu a másikra terheli a buzgólkodást, a fáradságot, áldozatokat, miket közös szívvél, egyetértéssel régen össze lehetett volna már gyűjteni. Hisz nem is oly nagy összegekről van szó; mert a Tóth András bemutatott szobor alakja érczből öntve, gránit alapon nem haladná túl a tizenhárom ezer forint költséget, mivel magát a művészt is nem annyira az anyagi haszonlesés utáni harpagoni vágy, hanem ideális, nemes lelkesülés bilincseli e szép tervhez, melyet elsőrangú szakértők is sikerültnek, eredetinek mondanak.

És amint már meg is kezdték, a szobor gipszfiguráját be kellene mutatni, minden hajduvárosban, községben, hogy róla minden érdeklődő közvetlen merithetné benyomásait! Talán így is jobban oszlana a közöny, növekedne az érdeklődés, mit

oly sajnosan szoktunk nélkülözni minden közös terveinknél?...

Fel kell hívni a hajduság összeségét, kik más vármegekben, más messze községekben telepedtek is meg, de igaz hajduk, mint a szalontai testvérek s nemhisszük, hogy filléreikkel, forintjaikkal szivesen ne járulnának közös jóltevőnk, közös édesatyánk emlékének megörökítésére ők is, testvéreink!

Első sorban a hajdu városok polgármesterei, képviselőtestületei legyenek tehát azok, kik fáradságot nem ismerve, szorgoskodjanak már valahára e nemes ügyben, ez kötelességük is, de szívük is parancsolja ezt!

És a mint a millenniumi képekre nem sajnáltak megszavaztatni százakat, úgy eszobor alaptól se vonják el azt. S ha Bószörmény előjárósága, népe fukar vagy közönyös, Nánás vagy Szoboszló legyen, mely nemes hévvel, fáradhatatlan kovácsolójává lesz a tervnek, mert nem az a fő, hogy melyik városban áll a Bocskai-szobor, hanem hogy álljon végre már s hiánya ne legyen örökös, égő szégyen folt büszke hajdu nevünkön.

Mintázta: Tóth András debreczeni szobrász.

A kicsinyes, helyhez kötött irigykedést, önzést félre kell tenni s nem kell az arabiai éhes koldus lustaságával a szilva fa alatt hanyatt fekve várni, hogy a fáról mikor pottyan majd a kitért szájunkba a szilva? Hanem rázni, folyton rázogatni kell a fát, hogy aztán könnyű szerrel szedhessük gazdag gyümölcsét.

Hol annyi a vagyonos értelmiség, mint ép a hajdu városokban, olt kis jó akarattal, némi fáradtsággal sok szépet ellehet érni, úgy testületi, mint magánaton.

A hajdu városi gymnasiumok tanárai, az elemi iskolák tanítói rendezzenek e célra felolvasásokat s ne vessék meg a filléreket sem. Az olvasóköri szinte sokat tehetnének, ha például egy-egy csekélyebb összeget is szednének be e célra minden hónapban vagy minden esztendőben tagjaiktól!

Aztán a takarékpénztárak, segélyegyletek, temetkezési egyletek mind mehozhatnák, évről-évre, busás nyereségeikből kisebb vagy nagyobb összegű áldozataikat, ők sem lennének azzal szegényebbek.

De miért bocsátkoznék tovább a részletekbe, hisz világos a tér, min haladni kell, ha életerős, buzgó, kitartó férfiak állanak a terv élére, akkor két esztendő sem telhetik bele, már áll mert kell, hogy álljon a Bocskai-szobra! Mert a hajdu községek maguk, mint a közvagyont birtokló, a magánosok megkeresése nélkül, mit ugyan mi a legnagyobb szegénynek tartanánk, felállíthatnák azt. Hogy nincs pénz, nincs költség az nem mentség, az nem kifogás, hisz nem százezrek forognak itt kérdésben, hanem ezrek! S ha még ezt sem tudják a gazdag hajdu községek összehozni, nagyon szomorú az, hogy még ily gaz-

dag asztalról sem hullanak Lázár morzsák, annyira szűkmarku lévén a fu-karságuk.

Hisz Böszörményben az idő már rég ott emészt, majdnem minden haszon nélkül a hajduság hatalmas, régi kerületi házát, nagy pénzt ér az. Nem ép maga az épület, hanem a telek. Mindjárt lesz pénzünk a Bocskai-szoborra, Bocskai-muzeumra, minden kulturális, hazafias szép czéljainkra, ha azt eladtuk. Adjuk tehát el vagy értékesítsük bármiként is azt!

Atyámfiainak ne lustálkodjunk hát hanyat fekve a szilva fa alatt, éhes gyomorral várván-várván, hogy majd belepottyan az édes gyümölcs kitért szájunkba, hanem rázzuk, rázogassuk kitar-tással, folyton a fát, úgy lehet annak szedni legszaporábban a gyümölcsét!...

Ifj. Móríc Pál.

Brassai halála.

1797—1897.

Igazi mély részvétet kelt a Brassai halálhíre mindenfelé, kik alig néhány napja ör-vendve üdvözölték a százéves tudóst, most a részvét érzetével veszik a szomorú hírt, hogy a jó öreg Brassai bácsi nincs többé!

Váratlanul jött a halálhír. Mert bár öreg koránál fogva beteges gyenge ember volt már évek óta s az ősz óta súlyos betegen feküdt a kolozsvári kórházban, a tavasszal megjavult egészségi állapota és egészen jól érezte magát. Tisztelői és ismerősei gyakran felkeresték a kórházban a veterán tudóst. — A labbadózó öreg ur szívesen elbeszélte veükkel, elmondott nekik egy-egy történetet, a melyet kivü-lenki sem tudott, híres férfiakról, a kiket ki-ket kivüle nagyon kevesen ismertek a ma élő társzemből.

Egy ilyen beszélgetés alkalmával sült ki, hogy Brassai bácsi 1797. június 15-en született s így e hónap közepén töltötte

be századik életévét. Látogatói megjegyezték hogy az akadémia almanachjában 1800 február 13-ika van születése napjával feljegyezve.

— Hibás! — mondta az öreg ur. Majd hozzátette: — Van abban a könyvben még több hi-ba is.

Az akadémia almanachjába néhai Gyergyai Ferenc városi tanácsos tette ezt az adatot. Ő mindig kérkedett azzal, hogy egy évben született Brassával. Brassai életkorát legjobb barátja, Felmeri Lajos sem tudta biztosan. A Pallas Lexikon 1800-at ír, a Wekerle Lexikon 1798-at. Végre, saját nyilatkozatából megtudtuk a valót.

A látogatást, melyen kisült, — hogy Brassai Sámuel immár Chevreulje volt a magyar tudományosságának, a következőleg írja le Szabó Sámuel ur:

Pünkösd előtt pár nappal történt. Esti 5—6 óra közt Brassai bácsit látogattam meg a vöröskereszt egyesület külmagyar-utezai kórházában.

A látogatást szívesen fogadja, de az ápolónő mindég figyelmezteti, hogy vendég jött, különben nem veszi észre. Aztán megkér-di ki az? s közel kell menni a gyá fejéhez, úgy ismeri meg.

Beszélgetést csak erős hangon kifejtett egyes mondatokkal lehet folytatni, mert nehe-zen hall és szokatlanul rövid feleleteket ad, de azért Csereinek irt Tordára; az egyes kesz mondatokat hangosan föl kellett olvasni hogy — miként mondotta — „a koncepcióból ki ne jöjjön“ így készült el néhány sornyi leve-telező lap.

Keves idővel utánnam érkezett Kővári László, ki az ágy jobb felén foglalt helyet en balfelől vezettem a társalgást.

Kővári a régi időkre vonatkozó egyes kérdéseket tett, abból részleteket beszélt el; Brassai legbővebben a Mikó Imre gróf 48-as kori eseményeiről beszélt. Azután sokáig hallgattunk.

Egyszerre Kővári felé fordítja a fejét s azt kérdi tőle:

— Melyik idősebb? Maga-e vagy Szabó?

— Oh! feleli Kőváry, én sokkal idősebb vagyok, már 78 éves.

A „DEBRECZEN“ TÁRZÁJA.

Az újságírók nótája. *)

— A Debreczeni eredeti tárczája. —

Azt olvastam a szegedi újságba,
Csalfa most már minden kis lány zuzája;
Csiripolja minden veréb
Minden bokron, minden fán,
Száz asszony meg ezer lány,
Annyi volt már a babám,
Egy se borult a vállamra igazán.

Valamenyi újságíró mind hunczut.
Nem az újság de a lányok után fut;
A pennája annyi tintát,
Nem látott még sohasem,
Mint amennyi leány szem
Nevetget rá édesen,
Bzony Isten ő sem nézi mérgesen.

Dankó Pista.

Kézimunka kiállítás.

— A Debreczeni eredeti tárczája. —

A magyar nőnek igazi helye a tűzhely körül van, a csendes otthonban, erre kell törekednie mindenkinek, hogy azt megtalálja s megadhassa majdan leányainak is. A csendes otthon, a melyben zsongó gyermekcsereg közepette mint igazi édesanya trónoljon jósa-

*) A Dankó Pista legújabb nótája.

gos arczával, örömtől sugárzó szemével, s hala Istennek, ez a vágy nem is veszett ki a mi leányaink lelkéből, nap-nap után latjuk, hogy hagyják oda a kenyérkereseti pályát azért, hogy felfelhessék a menyasszonyi koszorut. Nincs is magyar leány, a ki szívesen fel ne cserélné, ha a kettő össze nem egyeztet-heti, bármely egyetemnek doktori diplomáját egy karikagyűrűért mely ugyan nem a világ legnagyobb tudósainak, hanem egy szerető férfinak örök ipókra társul fogadta.

Azonban éppen az, hogy e lehet érnők már a nőknek is, sőt sokan éppen megkezdett pályájukat hagyják felbe azért a karikagyűrű-ért, hogy a kellő műveltséget és képzettsé- get megszerezzék, azután is vágyik és vágyin-ia is kell minden magyar leánynak.

A fiatal évek azonban nem elegendők arra, hogy egyaránt kiképezzék magukat, ki-fejleszték tehetségeiket úgy a tűzhely, a csendes otthon munkáiban, mint a modern műveltség haladásaiban. Mert hiszen a kettő-nek az összeegyeztése, felfogása és végre-hajtása a férfiaknál rendszeren abba a korb- esik, amely a leányoknál már a teljes kifej- lődés és nagy leányság korszakát jelenti, mi sem természetesebb tehát, mint az, hogy vagy- tul kell terhelni a fiatalabb leány lelkét tu- dománnyal s amellet elfarasztani kezét és szemét a kézimunka tanítással, vagy pedig úgy osztani meg a kettőt, hogy az egyiket akár addig gyakorolhassa, míg a menyasszo- nyi koszorút a fejére nem tűzik.

Ezért helyeslem én a nőpariskolák fej- lesztését, amely magadja a módot arra, hogy leányok a szoroson veit iskolázatás beveg-

zése után sajátíthassák el azokat a gyakorlati ismereteket, a melyek a házi tűzhely körül, a családi életben annyi és annyi gondot, édes aggodást okoznak a női léleknek... Nem tartom viszont helyesnek, különösen II. osz- taju leányiskákban, ahonnan elég jókor ki- kerül a leány ahhoz, hogy már ottan epen a legveszedelmesebb testi fejlődés korában a sok tanulni való mellett még kézimunkával is gyötörjék a növendékeket.

Hogy az elemelt megtanulják, az termé- szetes, de hogy azon tulmejenek, az már oda nem való, tanulja azt meg a kis leány utána magán-szorgalomból, vagy a nőparisko- laban, mikor egyéb dolga nincs...

De, nini, most veszem csak észre, hogy én komoly értekezést írok, mikor szebbnél szebb s az en rendszeremnek megfelelő módon té- szült kézimunkák gyönyörű csoportja vibrálnak szemem előtt, mint a nőpariskola kézimun- ka kiállításán tegnap délután tett látogatásom emlékei. A helyett, hogy ezekről írnék!... Félbe is hagyom ezt az unalmas okoskodást s hozzáfokozok a gyönyörködéshez s maguknak tu ajdoníthatják azok a fiatal művésznők akik azokat a munkákat megalkották, ha nem le- szek képes kezeik nyomának szépségeit híven megörökíteni s talán más ítéletet formolok, mint amelyet ők már megalkottak egymásról: higgyék el, hogy a fától nem láttam az erdőt.

A debreczeni nőpariskolának három osztálya van, himző, fehérvarró és ruhavarró, amely osztályok munkálatai az iskola három szűk termében vannak kiállítva s s melyikben megis aránylag legkevesebb van, a ruhavarró osztály termében a többi helyet a növendékek

— Én pedig — mondám — 68. De hát Brassai bácsi bácsi megtudja-e mondani mikor született?

— Meg én! 1797.

— Melyik hónapban?

— Hát j u n i u s (Ezt a szót többször megkérdeztük, mert először nem lehetett tisztán érteni az előfogak hiánya miatt; julius akar-e mondani vagy júniust.)

— Melyik napon? kérdém hirtelen, hogy az érdekes adatot el ne szalasszuk, melyről ily határozottsággal most nyilatkozott az öreg először. Ezt a feleletet kaptuk:

— A k ö z e p é n ! Igen a közepén.

— De melyik a közepe?

Ekkor már nehézkes formán nagyobb kiáltott a rendesnél!

— Hát már mi lehessen egyéb a közepe: 15!

— Meg van-e ez valahol írva? kérdeztem végre

— Meg volt egy kalendáriumban, de azt elvitte valaki tőlem!

Ez Brassai bácsi százesztendő voltának is a története.

*

Június 15-én, a jubileum napján, az ország minden részéből üdvözölték Brassai Sámuel, a százesztendő öreg tudóst. A király maga az első között volt, akik hozzájárultak szerencsekívánásaikkal a jubileum örömeihez. Arra a hírre, hogy most van az ő százesztendő jubileuma, a király ő felsége is üdvözölni kívánta, amiről W l a s s i c s Gyula kultuszminiszter a következő táviratban értesítette az öreg tudóst:

Ő cs. és kir. Felsége legkegyelmesebben fölhatalmazni méltóztatott, hogy Nagyságodnak századik születésnapja alkalmából legmagasabb nevében szerencsekívánatait tolmácsoljam.

Maga Wlassics elsőnek üdvözölte a veterán tudóst, meleghangon szép levélben. Brassai bácsit nagyon meghatóta a király üdvözlése, melyre azonnal választ adott. Élénk figyelemmel halgatta végig a kultuszminiszter levelét, melyet Ferencz József unitárius püspök olvasott föl, majd azt jegyezte meg.

— Bizony erre méltóképpen kellene válaszolni.

És fölkérte a püspököt a válasz megírására. Valószággal elhalmozták a jókívánásokkal az agg tudóst a nevezetes jubileumon, mely

csendes és zajtalan volt, mint az ő egész munkás élete. Az ünnepre nem is tettek kolozsvári nagy számú tisztelői és unitárius hitsorsosai semmi nagyobb előkészületet s szíve melegevel vett benne részt mégis mindenképpen.

Hogy akkor még mennyire nem gondolta ő sem ily közelnek a végét, mutatják szavai, melyekkel a kolozsvári egyetem küldöttségének üdvözlését köszönte meg. Így válaszolt:

— Igazán fájdalmas betegségben vagyok! nehezen tudom összeszedni gondolataimat. De annyit mégis elmondhatok, hogy nagy örömet okoz nekem az én kedves kollegáimnak a megemlékezése, a kiket mindig nagyon szerettem. Ha a j o b b a n l e s z e k, m á s k é p p e n i s m e g f o g o m h á l á l n i !

A sors másképp akarta. Nem hálálhatja meg kollegái megemlékezését, kik fájó szívvél állják körül ravatalát...

Temetése ma van Kolozsvárott az unitárius templomban! Ferencz József unitárius püspök, ki légbizalmasabb barátja vgl, temeti el, a ravatal, mely a kolozsvári unitárius templomban van felállítva, részvétellel járja körül a magyar tudományos világ, a százados mántában kimerült, pihenni tért díszet siratja...

*

Brassai végrendelete.

Brassai Sámuel ezelőtt három hónappal írta meg végrendeletét sezt a szokásoktól eltérően, nyitva adta be a kolozsvári unitárius egyháznak. A végrendeletben 22 ezer forint értékű vagyon felett rendelkezik.

Ez összeg felét a tordai gimnáziumnak, a másik felét pedig a helybeli gimnáziumnak hagyja. Az öreg Brassai egyszerű életét és takarékoságát jellemzi e szép összeg, mely fölött rendelkezik s melyet nyugdíjából takarított meg. E tébe már két ízben is átadta megtakarított vagyonát az unit. iskolának és egyháznak s most ismét szép összeget hagy erre a célra.

Érdekes felemlíteni azt, hogy az öreg Brassai alapítója az Emkének. Az alakuláskor kijelentette, hogy akkor lesz alapító, a mikor az első 200000 frtja az egyetlenegyütt lesz. Midőn ez összeg befolyt, ígérte beváltotta.

rajzai foglalják el. Amint az ember belép a terembe, a himző osztálynak csillagos égbol-ként ragyogó munkálatai tűnnek szemünk elé. Ez a Kubek Erzsébet k. a. igazgatónö birodalma, a mit itt látunk, azokért a remek műve-kért a dolgozó szemek és ujjak vezetőin kívül őt illeti a dicséret, míg pedig kiadósan. Va-óban bámul az ember, hogy fiatalnál fiatalabb leányok mint képesek azokra a különféle szö-vekre oly finom s a mi fő, oly izléses mun-kákat odateremtteni. Azt mondja az értesítő, hogy ebben az osztályban 272 drb kisebb-nagyobb munkát készített 32 növendék a le-folyt tanév alatt. Csak így a számot nézve is meg lehetne azonban elégedve, — de ha látja ezeket a munkákat, a felét is soknak tartaná, ha nem volna hitelesen igazolva előtte. Mü-himzésnél sokszor nem is annyira a munka precizitása, mint a színek összeválogatásában mutatkozó izlés a fő s ennek kiművelése l e-á n y a i n k b a n a magyar női nevelés-nek egyik igen fontos feladata. Sok dologban ide tartozik a női divat is, szeretjük a szerte-lent a részletenkint szép, de összeállítva disz-harmonikus diszpompát s ennek a fura divat-nak, éppen Debreczenben annyi utánzója-látjuk. Ezt ugyan főleg a ruhavarró osztályal kapcsolatban volna helyén elmondani, de hiszem, hogy jó helyen tapogatózom itt is. Szerintem épen a himzési minták színei mutatják meg a nő-nek az izlését, mert azok teljesen ő tőle erednek, sőt ha valamely divatlapból utasítás szerint csinálja is, a saját tetszésére van biz-va, hallgasson-e az utasításra, vagy nem, — míg a ruhánál már inkább az általános divat es a szabónő izlése az irányadó.

Ebből a szempontból tekintem én a mü-himzéseket s dicsérem meg a tegnap látottakat. Olyannak kell lennie a himző rámanak mindig, mint a virágos mezőnek. Ha még nem nyílt is ki minden virág, sőt egyik másik még sziklevelet sem dugta ki a földből, azért a mező képe teljes szín, összhangot mutat. A természetben nincs ellentmondás, csak mi látjuk annak pár pillanatra, mert aztán gyorsan kiegyenlítik azok szépen egymást, ahol van, ott erőszak működött, a jóízű, avagy a természet rendje ellen tört-e az mindegy, ha-tása egyaránt romboló.

A mühimzésre szösz szerint áll ez: legyen készen félig — vagy egészen, annak mindig összhangzatoknak kell lennie s ezért nem kis fontosságu dolog még az sem, hogy mily sor-rendben vegye a nő egymásután a színeket mert ezt a szabályt megsértenie nem szabad. Ettől az elvtől vezéreltetve néztem én tegnap azokat a remek munkákat s — nem találtam diszharmoniait. Hogy mégis említsek neveket, akiknek munkája különösen a szemembe tűnt, a legszebbek voltak B o r z s o v a y Roza és B é k é s s y Mariska japán himzései, B e r t h o t y Paula, valamint az előbbie-knek fehérhimzései.

A jobboldali teremben vannak a fehér varró osztály munkálatai. Ebben az osztályban 29 növendék készített 145 drb kézen és 431 drb gépen varrott kisebb nagyobb munkát, természetesen amelyeket lehetett itt is himezve itt aztán ellenkezőleg a munka pontossága és tisztasága a döntő. Készített ez az osztály ké-zen 22, gépen 15 hálókabátot. kézen 18, gé-pen 79 diszes női inget.

TARKA-ÉLET.

Paulushoz.

Paulus barátom,
Jó napot kívánok.
Minek irtad azt, hogy a nők
Ma nem puritánok?

S minek irtad épen
Wolafka nevével?
Gyászos volna, hogyha te is
•Pletykázóvá• lennél.

Tóth Andrásnál.

A Tóth András műtermében
Szobrok állnak sorban, szépen
Háza alatt boros verem,
De ez talán nem műterem?

Nem műterem; igaz bor van
Itt az öblös donga sorban.
S míg minden áll a teremben:
Minden f o r o g a veremben.

Sebestyén diák.

Tóth András szobrász.

— A ki Kossuth Lajos és Bocskai szobrát meg-mintázta. —

Sebestyén diák vig czimborámmal ketten nyújjuk mi ezt a rovatot, ő rigmust lantolva, alkalom adtan Máriákról is, én pedig sippal, dobbal éktelen prózában, debreczeni urakról és egyéb parasztokról, de néha szivemből is, mint most mikor egy igen, igen kedves, eredei s művész czimboráról írhatok, ki nem azért művész, mert én vitatom, hanem művész, mert művészsnek született, mert a művészet végzete, mi mint fényes csillag kíséri...

Ami Tóth András szobrászunk nem gyermek ember már. Élete delehez közelebb az erős ember, ki mint kartársá F a d r u s z, már évek óta, lázas munka között, sok reménységet elveszítve, de még mindig kitartóan várja a ragyogó jövődőt, mi a tehetségnek dicsőséget fon homlokára...

Hatalmas, széles, domboru homlokában a zeni álmodozásai gyujtanak sokszoron ragyogó lángokat, hogy aztán a prózai létesz-

Ezekből egy-egy, illetve a gépen varrott ingekből 6-6 minden növendékre kötelező. Láthatók ebben az osztályban olyan finomságu himzések s oly ügyes összeállítású különöböző ruhadarabok, hogy az ember nem győzi eleget nézni és gondolkozni felette, mint voltak képesek ezt ép szemmel kibírni?

Valóban, az elért eredményért a dicséret palmáját teljes elismerésből nyujthatjuk ezért a kiállításért Z a l a y Erzsébet kisasz szonynak, az osztály tanítónőjének.

Az említettekén kívül legszebbek az új divatu lyukacsos szegélyű zsebkendők és a páruahuzatok kézen és gépen varrva egyaránt. Ebben az osztályban leginkább feltűntek: N e m e s Paulának egy remekművü hálókabátja, továbbá S i k Hermin, F e k e t e Mari, G ö r ö g Zsófia himzései, K o n r á d Margitnak egész kelengyegyűteménye s végre F a c s a r Mariska, V a g ó I l o n a és M a t l a s z k o f s z k y Anna munkái különösen tisztaságukkal tűnnek ki.

A ruhavarró osztályban a növendékek ilyenkor rendszeren magukon viselik ott készített ruháikat, azonban állványokon is láttunk néhányat, amelyek mindenike kitűnt izléses egyszerűségével. Ezek természetesen nem voltak előttünk oly nagy választékban, hogy bővebb ismertetést adhatnánk róluk, azonban a látottak is meggyőztek bennünket az utca uralkodó divatjával szemben, hogy mennyire fontos a színek összeválogatása a ruha divatban, hogy az izléses legyen. Minden alkalomnak meg van a maga alaponusa a ruházatban s aki ettől eltér, az bizony sokszor nem-

közök hiányában, a létérti fárasztó küzdelemben, mikor vitézi szobor arányos alkatára gondolt, vagy képzeletben formálván paraszt leányka mosolygó arcát, ilyenkor a nehéz kalapács-csal s vésővel gazdag emberek házaikhoz, hogy faragjon köczifrázatokat, unalmasokat, czikornyásokat, milyenek a gazdag emberek maguk . . .

Pedig a Késes utczai kis műterem nem mindennapi művész elme pihenő és munkálkodó szobája, mert ez a barna szemű, érdekes tatar herczeg orczájú, — pongyola öltözetű művész már több kész műveszi tervekkel bizonyította, hogy képes volna megküzdeni a szobrászat terén bárkivel az első pálmáért. Oly természetesek, oly eredetiek, oly szilárdak az alkotásai . . .

— Ezek a lánák a m a t a l p u k o n s n e m t á n c z o l n a k , mint számos nyilvános szobraink, nyilvánította egyizben Herman Ottó a Tóth Andrást hatalmas, arányos, vasizmu alakjai felől, melyek a műtárlatokon is mindig és méltó feltűnést keltenek.

«Pusztai betyárja» a József főherceg tulajdonában van, «Pányva a v e t ő c s i k ő s á - b a n , mely egyik legérdekesebb tárgya volt a műtárlatnak, a páztor faj határozottsága, jellege, a ravaszág és erő büszke keveréke, mind oly hűséggel, oly művészi erővel s felfogással vannak kidomborítva, hogy igazán csodálatra ragadják a nezőt s leibe varázsolják a pusztai vadon eme költőies jelenetét . . .

Dicséretet, elismerést kapott is már eleget Tóth Andrást, de lelkes munkáinak nemes gyümölcsei maradnak évről évre; hogy nem csoda, ha néha igazán reményét veszté ez ideális gondolkodású, tősgyökeres magyar művész, ki egyszerű iparosból küzdött fel magát a nagy S t r o b l k e d v e n c z t a n i t v á n y a v á s v e t e l y t á r s á v á F a d r u s z n a k . k i v e l e g y ű t t k ű z d ű t , szép sikert aratva, a kolozsvári M á t y á s - s z o b o r p á l y a művéért is. De ki azért még ma is, mint vidék művésze, jobban el van nyomva, méltánytalanabban van mellőzve, mint F a d r u s z e g y k o r , k i v é g r e i m m á r k i k ű z d ű t t e m a g a n a k a p á l y á t . . .

Feltűnést keltett Tóth Andrást a költőgárdista B e s s e n y e y szobor pályázataival is, feltűnést és elismerést, hanem a munkát azonban ekkor is más művész kapta meg,

csak a józslése, hanem még a kegyelele hiányáról is tanúságot tesz. Debreczenben nem egyszer láttunk már hölgyeket temetésekön elegáns tarka utcza ruhában virágos kalappal megjelenni, pedig meg vagyon irva, hogy j a j a b o t r á n k o z t a t ó n a k ! . . . Akárhányszor látunk az utcza ötféle színű öszszeállított kosztümöket, az ember azt hiszi, hogy valami szegény hülve tépett a mezőn megfelelő színű virágokat s összekötve bokréta maga előtt hordja, — annyira ríktó. Látunk puffos ujjal apró fecskéfészek és nagy szarkafészek — kalappal pározva, — hogyan illik ez össze ?!

A nőipariskola feladata hölgyeink izléséből kiküszöbölni a szertelent, a nevetésgeset s helyettesíteni az idegent a magyarral tárgyban, irányban és izlésben egyaránt. S ezt a feladatát N e m e s E m m a k . a . v e z e t é s e a l a t t e t é r e n i s t e l j e s i t i M e r t — és ez a legnagyobb dicsérete — úgy a himzésben, mint a rajzokban örömmel tapasztaltuk a magyar motívumok művelését, a természetes virágok utánmók a szöveteiken és vásznakon. Ebben nemben igazán remekpéldányokat mutathat fel a kiállítás. Különösen a s e l y e m f e s t é s e z , amely a részét képviseli a műizlésnek az intézetben s ebben a csoportban a legszebb munkakon V á g ó I l o n a , S i k H e r m i n s k ű l ö n ö s e n B e r t h ó t y P a u l a neveit olvastuk.

Köszönjük az egész városi közönség s különösen a szülők nevében, hogy alkalmas adott nekünk az iskola igazgatósága e kiállítás rendezésével a szép munkákban való gyönyörködésre. Fejő.

kitermészetesen nem a vidéken fonogatja a borostyánokat . . .

Most legújabb két új művészi alkotása van, mik érdemesek volnának az ércbe öntésre. A Kossuth Lajos hatalmas arányú, érdekes csoportosító szobor műve az egyik, melynek minta képét már lapunkban bemutattuk, melylyel a debreczeni Kossuth-szoborra pályázna a m ű v é s z , h a u g y a n v e l ű n k e g y ű t t m e g é r h e t i m é g a z t a z i d ő t ? . . . Nemes, érdekes, nagy munka ez, mely a legelőnyösebben tárja elénk a T ó t h A n d r á s ő s e r e j ű , n a g y t e h e t s é g e t , o l y ű d é n , f r i s s e n , m i n t a v i r á g . . .

Nem kevésbé eredeti és szép a T ó t h A n d r á s a z o n h a t a l m a s s z o b o r m i n t á z a t a i s , m e l y e t m a l a p u n k f e j é n s z i n t e a m i n t a u t á n b e m u t a t u n k s m e l y a h a j d u k d i c s ő f e j e d e l m é t , a t y a i v e z é r é t a b r a z o l j a , B o e s k a i I s t v é n v i t é z f e j e d e l m e t , l á b a i a l a t t a k e t t é t ö r t n y e l ű o s z t r a k s a s o s z á s z l ó v a l . D i s z é r e , é k e s s é g e r e v á l n a e z a s z o b o r m ű i s a h a j d u k n e m e s v á r m e g y e j é n e k , h a c s a k n e m s z o r o n g a t n á k ő k i g y e l m é e k i s o l y k é r g e s e n ö s s z e a b u z y i l l á r i s u k a t ?

Ezeken kívül T ó t h A n d r á s a z e n i e r n y e d h e t e t t e n s z o r g a l m á v a l , b ű s z k e ö n t u d a t á v a l f o g l a l k o z i k m i n d i g , m o s t i s a s z e r é n y m ű t e r e m b e n a l k o t á s o k k a l , m i k h o g y e l ő b b - u t ő b b m e g a r a n y o z z á k n e v é t b i z o s h i t ű n k a z n e k ű n k , m i n t h o g y a n e g y v e n e g y é v e s F a d u s z t k i e m e l t e t e h e t h é g e a h o m á l y á b ó l . É s h i s s z ű k , h o g y a n e m k e v e s b é e r ő s , b a r n a s z a k á l l a s , s z é l e s h o m l o k u , r a g y o g ó s b a r n a s z e m ű , i z m o s k a r u é s t e h e t s é g ű T ó t h A n d r á s n a k s e m k e l l m á r s o k á i g a t ű r e l e m r ő z s a f á j a m e l l e t t v á r n i a . . .

Sőt a rózsásabb hajnal ott dereng már a szerény műterem felett, mely oly értékes műkincsek t rejtőget . . . A törekvő művészt a R é v é s z B á l i n t n a g y s z a b á s u s i r s z o b r á n a k k é s z i t é s e v e l b i z t á k m e g m o s t i s Gyöngé sugár még ugyan ez, de a sikerteljes munka még is felfogja hívni a figyelmet lázasan tépelődő művész zsenire, — akinek Árpád nevű 11 éves csinos, okos fiacskája egy látszik szinte örökölte apja művész erejét Mert oly bámulatosan rajzoltat karakter képeket és festget színes festményeket a tizenegy éves csinos, kedves kis barna fiu, hogy a derék Andrást szobrász méltán büszkelkedhetik sokszor így vele :

— Ha én szerencsétlenségemben fél embernek maradok is, — mert addig a legnagyobb szobrász is félemler, mig nem áll valahol fent szobra, — de ember lesz a fiam, művész ember, még pedig teőtől talpig . . .

Isten segítse mindkettőjüket, mert érdemesek reá . . .

Paulus.

Ujdonságok.

A hajduk,

Hajduk, hajduk,
Boeszkai hajdúi,
A módotok
Nem volt soha uri.

Mint a templom
Egere, szegények
Vollatok ti
Hadverő legények.

De, mikor kard
Kezetekben villant :
Német akkor,
Hogyha tudott, illant.

Fent a légben
Lobogott a zászló,
Érczőrómmel
Szórta ut porát ló

Mikor hajdu
S ellen összeroppant.
Magyarország
Szabad zive dobbant.

A szabadság
Angyala leszállott

Gyönyörködni.
Hol hajdu kaszál, ott.

Hajdu vágott
Széles hullarendet,
Sűrű erdőn
At ösvényt teremtet.

És Hadur fent
Az égben mosolygott,
Látván ezt a
Sok vitézi dolgot.

Jánosi Zoltán.

* **Istenitisztelek.** Az ev. ref. templomokban az istenitisztelek f. hó 27-én vasárnap a következő sorrendben fognak megtartani a kistemplomban Szilágyi Imre s. lelkész a Kossuth utczai templomban Kovács Ferencz főisk. h. tanár, az ispotály templomban K. Tóth Kálmán lelkész, Az ágost. hitv. ev. templomban d. e. 10 órakor Materny Lajos lelkész, d. u. 3 órakor Geisztlig s r Pál s. lelkész végzi az istenitiszteleket.

* **Vizsgálat a Andaházy-Szilágyi-intézet ügyében.** Az Andaházy-Szilágyi intézetnél elkövetett visszaélések ügyében elrendelt vizsgálat városszerte nagy szenzációt keltett. A további vizsgálatot Soltesz László egyházk. tanácsbíró és Puky Gyula egyházmegyei tanácsbíró a legnagyobb erélylyel vezeték és az még néhány napot igénybe fog venni. Először Vértessy István volt városi főjegyzőt, a hűtlen kezeléssel vádolt s emiatt a állásától erőszakosan elmozdított gondnokot hallgatták ki, a mely csütörtökön egész délután és péntek délelőtt eltartott. Tegnap délben Simonffy Imre kir. tan. polgármestert és Komlóssy Arthur főjegyzőt hallgatták ki, kik az alapító levélről és az eddig követett eljárásokról adtak bő felvilágosításokat. Az egész dologról és az eddigi kihallgatások eredményéről még egyelőre hallgatunk, épen azért, mivel ez ügyben legszigorubb fegyelmi vizsgálat van elrendelve, annyit azonban már most is konstatalhatunk, hogy Vértessy István az elmozdított gondnok a kihallgatás alkalmával kijelentette, miszerint az intézetet anyagi kár érni nem fogja és az általa saját házára bekelezés mellett felvett összegek fedezetet találnak az ingatlanok értékében. Különben mint értesülünk, a városi tanács valószínűleg a hétfői ülésében tárgyalja az ügyet a több tanácsstag által még napokkal ezelőtt beadott indítvány alapján s akkor fog kiküldetni az ügy tanulmányozására két, vagy három tanácsstagból álló bizottság. Arról még egyelőre nincs szó, hogy ez ügyben rendkívüli közgyűlést hívjanak össze.

* **A custozzai csata** emlékünnepe a rom. kath. templomban csakugyan megjelent a városi tanács nevében Komlóssy Arthur főjegyző és Király Gyula tanácsnok mint ezt a D. E. tegnapi számában olvassuk. A nevezett lap megpróbál nekünk is adni egy oldalvágást tegnapelőtti tiltakozásunkért s ezt kérdi: «De hát vajjon nem a debreczeni magyar fiuk vére ömlött-e a custozzai győzelmes csatában? . . . Igaz, az ömlött, de vajjon mért ömlött s vajjon a magyar légióban ugyanakkor nem ömlött-e a másik részen magyar vér s különösen 7 évvel ezelőtt a solferinói csata magyar legiójában nem ömlött-e magyar vér? Ezt azonban nem tartja szükségesnek. Debreczen város tanácsa megünnepelni, ugyebár? Pedig a solferinói csatának többet köszönhet a magyar nemzet, mint Custozának, amely ha

még vagy kétszer ismétlődik, vajjon van-e ma harmincz éves a magyar alkotmány? Azután meg valami nagy dicsőség volt az, parancsszóra meghalni az ellen harcolván, ami egyedül kedves a magyarnak, a szabadság ellen? Hiszen akkor rekvimmal kellene megülnünk minden magyar emléket, aki 48-ban ellenünk való harczban esett el, hiszen azok is császáruk parancsára harcoltak a szabadság és saját véreik ellen, akár csak a custozzai oroszlanok? (Reméljük, ezt a czimet adta nekik gondolatban laptársunk ha ki nem írta is?) Hanem az azután nem jut eszébe laptársunknak, hogy minden napot megünnepeljen amelyhez pl. a 48-as debreczeni vörös pántlikás zászlóaljnak szép emléke fűződik valamely csatamezőről, ugyebár? Persze hogy nem, hiszen azok csak a szabadságért küzdöttek, a custozzai oroszlanok pedig császáruk nevével ajkukon ajkukon az olasz-magyar szabadságot akarták vérbe fojtani s nem rajtuk mult hogy nem sikerült nekik. Bizony, bizony, jó hogy levakarják a nagytemplom régi vakolatát nyoma se maradjon a régi időknek.

Az 1866 június 24-én elesett 39-ik gyalogezredbeli ezredes, több főtiszt és 300 főből álló kiválólag debreczeni születésű legénység emlékeztetere tartott kegyelettel gyászistentisztelet ma e. e. 9 órakor vette kezdetét a r. kath templomban. W o l a f k a Nándor fényes segédlettel pontifikált az istentiszteleten melyen jelen volt a 39-ik gyalogezred teljes tisztikara S t a n k o v i c h és C s á k alezredesek vezetése alatt, (S u v i c h ezredes nem lévén itthon.) Kivonult egy díszszázad és az ezred zenekara. A város képviselőjében K o m l ó s s y Arthur főjegyző és H a j d u Gyula tanácsnok voltak jelen, azonkívül a nagyközönség. Az oltár előtt fellállított ravatalon fegyverek és cserkoszou nyugodtak, a sarkophágon pedig tiszti kard s csákó volt elhelyezve. Érdekesnek tartjuk felemlíteni, hogy a szomorú emlékű hadjáratban, rész vett tiszték közül csupán R a d e c z k y László kapitány volt jelen, ki mint ifjú kadétörzsmester vett részt, és súlyosan megsebesült a leghevesebb harcz közepette. Emiatt azonnal hadnagygyá léptették elő. Sokan fogtak még visszaemlékezni arra, mikor a vitéz R a d e c z k y felkötött karral hazaérkezett s mint sebesült több hónapon át itt volt szabadságon. A 39-ik gyalogezred zenekarának derék vezetője G o r r e r i József is azok közé tartozik, ki mint az ezred altiszteje részt vett a hadjáratban. Ma délelőtt az ezred tisztikara banketten ülte meg a custozzai nap emléket.

* **Öngyilkosság az esküvő előtt egy nappal.** Szenzációs öngyilkosságról értesültünk lapunk zartakor. Egy B o d ó Kálmán nevű 33 éves, volt pénzügyőr, ki holnap tartotta volna esküvőjét Nyir—Aczadon, egy odaváló vasúti alkalmazott feltűnő szép leányával T ö m ö r i Juliskával, öngyilkosságot követett el. Szíven lötte magát, de nem halt meg. — Ma délelőtt találtak meg a v a s u t i állomás közelében és beszállították a közkórházba. — Hogy mi vihette e tette senki sem sejtí. Általános a részvét a fiatal menyaszony iránt kit e megrázó eset oly mélyen sújtott. Az öngyilkosság többi részleteiről az idő előrehaladttsága folytán már nem írhatunk.

* **Simay Radzivil herczeg Szigeten.** Szigetről írják lapunknak: A kitűnő báró Braun Simay Gyula ur, kinek kalandozásairó a multkoriban megemlékeztünk, ottan is eljátszotta kis játékeit. Még pedig a saját becsületesen hangzó neve alatt szerepelt, mint S i m a y Gyula joghallgató. Az elegáns, esinos megjelenésű fiu, bárha kissé kopottas is volt a szürke ruhája, a legjobb testvéries barátságba elegyedett a szigeti jogász fiukkal, a kik bevezették uri, előkelő társaságokba s együtt mulattak. — pezsgöztek napokig a kellemes fiuval. Nagyon megbecsülték, fellépésével, művészi hegedű játékával elkápráztatta a társaságokat is. Sőt itt a rendőrséget is úgy, felültette, mint még talán sehol, mert daczára hogy i t t a s a j a t neve ut: t kalandozkodott

nem hogy felismerték volna, de még együtt is mulattak vele, a jogász fiuk pezsgője mellett pajtasai pohárt is ürtvén a rejtelmes jövővénnyel. Majd végül több heti potya mulatozás után és számos hiszékenyeknek az alapos megpumpolása után megugrott Szigetről és az elegáns, kellemes fiatal ur Debreczenben folytatta kalandozásait, bárha, mint írva is volt kevésbé fényes eredménnyel.

* **Az Andaházi—Szilági intézet.** A D. E. azzal is megpróbálkozik tegnapi számában, hogy az Andaházy-Szilági Mihály végrendeletével vitatkozzék s a kerület erélyes főgondnokáról azt mondja, hogy csak kötelességét teljesítette. Nem kívánunk felnőttek oktatásával foglalkozni, csak annyit jegyzünk meg, gyengébbek kedvérért, hogy a főispán urnak az lett volna a kötelessége, ha e r é l y e s akart volna lenni, hogy rögtön az egyházker. ügyész jelentése, vagy legalább is a végrendelet megismerése után összehívta volna a helyettesítésre egyedül illetékes közgyűlést. Addig hiába akármiféle erélyeskedés

* **Vasuti közgyűlés.** A debreczen—h. nánás—büdszentmihályi h. é. vasut részvény társaság ma d. e. tartotta évi rendes közgyűlését S i m o n f f y Imre kir. tanácsos polgármester elnöke alatt. Jelenvoltak az elnökön kívül György Endre, Dobiecki Sándor, dr. Király Ferencz, Rásó Gyula, Sesztina Lajos, Somossy Béla, Csohány László, a kik eg ü t 4497 drb részvényt képviseltek. — Az igazgatóság örömmel jelenti, hogy a vasut üzletarodményei és általános pénzügyi helyzete a mult évben is jelentékeny haladást tüntettek fel. az üzleti nyers bevételek 128525 frt 49 krra, a tiszta jövedelem pedig 54639 frt 27 krra rugott; sőt a vegyes bevételekkel együtt 56648 frt 90 krra emelkedett, mely minden eddigi üzletét jelentékenyen túlhaladott, így teljes bizalommal nézhetünk e pálya fejlődése elé különösen most, hogy a büdszent—mihályi, tiszalöki vasut kiépült. Hó eltakarítási költségekre 2119 frtot, építkezésekre 1790 frtot fordított az igazgatóság. Az összesen 48452 frt 45 krból álló tisztanyereséget az igazgatóság javaslatára a következőleg osztotta fel a közgyűlés: 25 drb. kisorsolt elsőbbségi részvény visszaváltására fordítanak 2500 frtot, a még forgalomban lévő 7441 db. elsőbbségi részvény szelvényeinek 6 frttal való beváltására 4464 frtot, 906 frt 45 krt pedig a folyó évi számlára hoznak át. A közgyűlés a mérleget is elfogagta. Az igazgatóságba megválasztattak: gr. Desewly Auvel v. b. t. es Rásó Gyula. — Dorog község pedig felhivatik, hogy a maga részéről egy tagot nevezzen ki az igazgatóságba; a felügyelő bizottság tagjai lettek: György Aladár, Sesztina Lajos, Stencziger Károly és Kucher Ottmár.

* **Öngyilkossági kísérlet.** Egy Csérnák Ferencz nevű ember az éjjel öngyilkosságot akart elkövetni, de egy derék rendőr ebben megakadályozta s visszaadta az életnek, melyet már—már megdöglősen eldobott magától. Az esetről tudósítók a következőket írja: Zajti András rendőrőrsparancsnok az éjjeli őrzésközben úgy 1/2 12 óra tujban azt vette észre, hogy a nagyvárud utcán a r. kath kórházon levő feszület alatt egy ember valamit villogtat kezében. Közeledett hozzá és épp abban a pilanatban ragadta meg midőn az a pisztolyt a fejéhez tapasztotta, hogy elcsússe. Kicsavarta a pisztolyt kezéből, elvette tőle a zsebében lévő 18 drb töltést es beki-sérte a központhoz, hol előadta, hogy C s e r n á k Ferencznek hívják és foglalkozására nézve lakatos. Hogy mit akart tenni azt ne is kérdezzék tőle, mert úgy sem mondja meg. A rendőrbiztos lezáratta a részeg öngyilkos jelöltet, hol talan reggelig kialudva mórórát s biznyára örülni fog annak, hogy nem követte el azt az ostobaságot.

x **Acetylen-gáz világítás.** A „Veszprémi Hírlap“ utolsó számában a budapesti acetylen-gáz részvénytársaság által berendezett Veszprém városi világításról a következőket olvasuk: „ — Az Acetylen-gáz világítás Veszprém-

ben, mint azt már 3 hét óta, mióta t. i. a gyártelep itt működik, többször volt alkalmunk konstatálni — tökéletesen bevált s a polgárság nem győzi dicsérni a valóban tündér szép fényű világítást. A városban lévő hegyekről tekintve estenden az acetylen világításu utcákra, óriási távolságról is meg lehet ismereni a járókelőket s egy—egy lámpa végig az egész utcát bevilágítja. Bizonyos, hogy sokkal intenzívebb a fénye a villamnál s amellet nem oly szemrontó és idegbántó mint a villam. A jövő világítása az acetylen kétségkívül s örülünk, hogy Veszprém város volt az első városok egyike, melyek e nagy jövőjü találmányt aranylag igen olcsón itt rendszeresítették. Amint értesültünk, ezen Gróf Hugonnai Béla elnöke alatt álló előkelő társaság már számos magán és nyilvános acetylen-gáz világítási berendezést létesített, és folyton újabbakat rendez be, úgy hogy az új világítás csakhamar általánosan el lesz terjedve nálunk is.

Táviratok.

Országgyűlés.

— Saját tudósítók távirata. —

Budapest, június 26.

A képviselőház mai ülésén ismét csak két szónok beszélt, V á r o s s y Gyula rövidebb beszédét mondott, az utolsó három órát pedig B a r a b á s Béla beszélt ki, aki zajos hatásu, jogi érvekben gazdag beszédet mondott. Aposztrofálta a vidéki hírlapírók szövetségét, — mely előtt a magánbecsület szentség s hivatkozott rá, hogy a vidéki lapok élén ma tiszteletreméltó hivatásos újságíró szerkesztők állanak. — Az ülés végére az ellenzék botrányt ígért, azért az ö s s z e s m i n i s z t e r e k e t b e r e n d e l t é k, de semmisen történt. Az ülés végén az elnök bejelentette, hogy hétfőn mivel kedden ugys ünnep van, nem lesz ülés, szerdán pedig a c z u k o r a d ó javaslatot veszik elő. K e s e r ü l e s z ! kiáltoztak balról. Ülés vége 2 órakor.

Bethlen Gábor meghalt.

Budapest, június 26. A Debr. ered. táv, iktári Bethlen Gábor gr, volt főispán és a mult ciklu-ban M a r o s v á s á r h e l y képviselője az E. M. K. E. elnöke. Tegnep este k e r e s d i kastélyában tüdőgyulladás folytán meghalt. Az Emke ügyeiben óriási zavarok várhatók.

TANÜGY.

A nőipariskola kiállítására.

A debreczeni nőegylet által létesített nőipariskola kézimunka kiállítását lapunk mai számában részletesen ismertetjük.

Mióta eme iskola fenn áll, évről évre figyelemmel kísérjük fejlődésének természetes processusát és örömmel konstatáljuk, hogy az intézet megfelelt a várakozásnak.

Sok tudás; tapintat és finom érzék, kell ahhoz, hogy az ilyen mű intézet el ne térjen tulajdonképpen rendeltetésétől.

72 növendék látogatta az intézetet és eme 72 növendéket, összesen három csoportban, mindössze 4 tanerő tanította, u. m. Kubek Erzsébet a himzés, Zalay Erzsébet a fehérvarrás, Nemes Emma a ruhavarrás és Vantsa György a rajzolás tanítója. A négy tanerő heti 102 órát adott a növendékeknek. A magyar nyelvet és számtant heti 1—1 órán át tanították — papiroson. Ezen utóbbi körülményt nem hagyhatjuk szó nélkül. Vagy—vagy, heti 1 óra tanítás 72 növendéknek vajmi keveset ér, Rendszeresítés a nyelvirodalom és számtanítás szakot, hogy sikert is lehessen felmutatni. A kiállított kézimunkák egytől-egyig kiváló izléssel voltak elkészítve. Szép, hasznos, és értékes munka volt ott egytől-egyig. A négy tanerő most is bebizonyította, hogy mind

egyikük szakember, hogy mindegyikük tudja mi a feladata? Zalai kisasszony növendéke, remek munkákat állítottak ki: egy herceg kisasszonyi kelengyébe illoket. Vánsa iskolája az idén is remekelt, stilszerű munkákat produkált. A himzésekről és ruhaszabászat, meg varrásról is csak dicsérőleg nyilatkozhatunk

Kathy Zsigmond.

A nizzai kiállítási szédelgések leleplezése Nagyváradon.

— Saját tudósítónktól —

Debreczen, június 26.

Valami Hercegh Sándor nevű egyénnek Simonffy Imre kir. tan. polgármesterhez intézett levelét közölte a Debreczeni Ellenőr. — E levélben Hercegh Sándor, mint a nizzai kiállítás magyarországi képviselője védekezik az ellen, mintha család vagy szédelgés volna az ő kiállításuk.

Hogy ki az a Hercegh Sándor, ki imigyen feltolta magát a nizzai kiállítás védőjeként, azt megtudjuk az alábbiakból, — mert vegre ezt a jó madarat is sikerült leleplezni Nagyváradon.

A Nagyvárad c. lap közli ugyanis ennek a Hercegh Sándornak ki nemcsak a nizzai, hanem más kiállításokkal is gesztel, egyik odaváló iparoshoz írott evelét, mely megerősíti ez ügyben írott összes eddigi állításainkat.

A Nagyvárad c. leleplező közleménye a következőképen hangzik:

A kiállítások hiénái.

(Iparosok kitüntetései.)

Sokt foglalkoztunk már azokkal a hiénakkal, kik a kiállítási kitüntetések közvetítésével foglalkoznak. Egyik előkelő nagyvárad iparoshoz is még nem régen beállított egy gyanus egyén, ki bizonyos összegért hajlandónak nyilatkozott arra, hogy kiállítási kitüntetések szerez számára. Ugyanekkor megtudtuk azt is, hogy Debreczenben több iparost úgy csaptak be, hogy hamis érmekeket és okleveleket kaptak.

Hogy az iparosokat a csalóktól megóvjuk már több ízben felhívtuk a figyelmet ezekre a visszaélésekre. A midőn pedig azt tettük, koránsem gondoltunk arra, hogy azoknak a kitüntetéseknek valódi ráját kétségbe vonjuk, melyeket több nagyvárad iparos kapott. Ennek dacára bizonyos Hercegh Sándor nevű fővárosi úgynök szükségesnek tartotta hogy a nagyvárad iparosok kitüntetésait a polgármesterhez intézett levelében igazolja. — Ezt a levelet egész terjedelmében közöltük, miként az ügy tisztázása érdekében szösz szerint közöljük a következő levelet is melyet ugyancsak Hercegh Sándor intézett Rogoz Imre nagyvárad iparoshoz.

Az ügyesen megszerkesztett levél így hangzik,

F. hó 20-án kelt b. levelére van szerencsém idemellékelve a londoni kiállításról egy német szövegű prospektust átteni, melyből minden tudnivalót bőven megláthat és ha netán hajlandó volna több kiállításon is részt venni, csatolok ide még egy stockholmi prospektust is mely szinten elég adattal szolgál: én közvetítem a bejelentést, a térdíj, hozzám küldendő, melyet szinten közvetítek, a nyugtát, ha visszakapom, beküldöm, minéztdíjta l a l a n u l i

Ha azonban nem volna hajlandó uraságod előre költségeket risquirozni és kiadni, de hajlandó volna engem a kiállításon való képvisellel megazni, ez esetben fedezem előre a sajátomból a térdíjat, megszerzem a szekrényt, cégtablát, szóval mindent fedezek és önnek nincs más kiadása, mint kiállítás collectiója és annak fuvarja; ez utóbbi eset-

ben én kikötök magamnak teljesített kiadásom és képviselői díjam kiegyeulítésére 125 frtot egy—egy kiállítás után, mely utólag csak az esetben fizetendő, ha legálább is a nagy arany éremmel s oklevéllel lenne kitüntetve, de mindjárt megjegyzem, hogy az érem nem arany, csak bronz aranyozva és csak a diploma tanuskodik annak arany elnevezéséről.

Hercegh végül arról biztosítja kundsajtjait, hogy mindezek dacára ő nem árusítja az érmekeket.

Levelének közlött részében azt írta, hogy a kiállító csak akkor tartozik fizetni, ha legálább is az arany érmét kapja meg, mindazonáltal a következőképen fejezi be levelét:

... a mennyiben pedig ezüst, bronz, esetleg semmi díjat nem kapna, nem tartozik semmi díjat nem kapna, nem tartozik semmit sem fizetni.

Ehhez a prókatorias hangu levélhez talán fölösleges kommentárt fűzni.

CSARNOK.

A prágai gheftóból.

— Kohn S. zsidó történetei. —

Fordította: ifj. Móríc Pál.

Egyedül jogosított magyar fordítás.

Az ellenlábások. 10.

Mig Schachner vasárnap délelőtt a bevásárlások végzésére kintjárt, addig Schmeling otthon ült, midőn pedig Schachner hazatért, ekkor Schmeling látogatta meg a vőjét, honnét azonban ebéd idejére pontosan hazatért. Tehát ismét asztalhoz ültek, előbb a levest fogyasztották el, majd egy tál tört burgonyát, a miután Schachner még egy tányér peesenyét is tett az asztalra, hanem ezt már egyenesen Schmeling elé, maga pedig halkan imádkozni kezdett, mondván az ebédutáni imát.

— Hát te már miért imádkozol? — kérdezte Schmeling, hisz még a húst meg sem köstöltad?

Mivel azonban a jámbor Schachner ily hiábavaló kérdés miatt nem akarta imáját megszakítani, hát nem felelt, ami módon azonban az ideges Schmelinget annál kevésbé nyugtathatta meg, sőt még inkább nyugtalankodott, midőn Schachner beszéd helyett kezeivel intgetve biztatta, hogy csak étkezzen egyedül tovább. Schmelinget végül is annyira elragadta a heve, hogy a villát beleerőszakolta öreg barátja kezébe; de hiában fáradozott, csupán annyit ért el, hogy Schachner gyorsabb ütemben kezdte dűnyögni az imát, ami meglátszott sebesen rebegető ajkain is. Midőn pedig imáját végezte, nyugodtan így szólt:

— Én csupán szombaton, egész és fél-ünnepi napokon eszem húst, hétköznap azonban soha sem eszem, mert nincsen reá pénzem.

— Mit mondtál? rikoltotta Schmeling haragjában, úgy kipirulva, mint a róka. Hát azt hiszed, hogy én a te jelenlétben s nélkülöd tudok enni, csak egy falatkát is? Hogy nekem majd jól esik a legpompásabb peesenyé is, a mikor te csupán a szemciddel nézed azt? s dűhe annyira elragadta, hogy öklével úgy reáütött az asztalra, hogy a poharak, tányérok mind összezörrentek.

— Még bizony eltörsz valamit, vélte Schachner.

— Bánom is én! heveskedett még tüzebben Schmeling. Holnap ugysis elhozatom a szép asztalkészletemet, otthon ugy sem használja senki — és... No ne bolondozz, egytel te is, vagy...

Most Schmeling nagyot nyelt s elhallgatott, mivel hirtelen nem jutott eszébe, hogy mivel fenyegetse meg.

— Te vagy a bolond! mondta Schachner. Azért jó barátok maradhatunk, együtt is lakhatunk s ha nekem nem kell hús, te azért ehetsz, az egész csupán annyi, hogy te pénzember vagy, nekem pedig nincs pénzem.

Azonban az ingerlékeny embert semmi sem izgatja úgy, mintha azt látja, hogy jó előre megfontolt tervét így keresztelje valami nem várt véletlen. Schmeling pedig nagyon heves természetű ember volt, de nem épen találékony szellem, most is hát, hogy Schachnert gyorsan meggyőzze, az ügyvédek s daczos kis gyermekek ama szokott hibájába esett, hogy meggyőző érvként a legutoljára hallott szóba kötölözkdött bele.

— Hisz neked is van pénzöd!

— De biz nincs pénzem! tiltakozott Schachner.

— Én mondom, hogy van! — kiáltotta Schmeling, igyekezve ellenfelét tulkiabálni, hogy ily módon is hebizonyítsa igazát.

Most egy kicsit megpihentek, erőt gyűjtven a küzdelem folytatására, miközben kelletlenül mozgolódtak székeiken.

Schachner végre megszólalt:

— Már hogy állítasz olyant, hogy nekem heverő pénzem van?

— Mert tudom, morogta Schmeling, de koránsem oly diadalmasan, mint előbb, félig-meddig leveretését érezve.

— Hát honnét tudod? Talán mindentudó vagy? Vagy talán próféta? Az még a leginkább lehetnél — gunyóldott Schachner felingerülten, hisz a talmud maga mondja: Mióta a jeruzsálemi templom szétromboltatt, azóta a próféták lelke csupán a gyermekeket és bolondokat ihlette meg!

És mivel Schmelinget már semmi esetre sem lehetett a gyermekek közé sorolni, így nyilvános volt a guny, hogy Schachner az öreget szép szerével bolondnak nevezte. Pedig Schmeling most ép nem volt tüdő hangulatban, sőt heveségétől elragadtatva, elfulladva kiáltotta:

— Sem bolond, sem gyermek nem vagyok! Tudom, hogy mit beszélek... Ma délelőtt, mig kint vásároltál, kicsinyt belenéztem a ládádba, melyben egy harisnyát találtam, pénz volt benne — huszonnyolc ragyogós, ezüst tallér. Hát mire kuporgatod ezt a pénzt, még a szájadtól is elvonva a falatot, mikor pedig az orvos azt ajánlja, hogy húst egyél, sört igyál? Te fősvény, te zslugori, te!

Folyt köv.

Nyilt-tér.

Állami és orvosi ellen-
őrzés alatt

Guber & Horváth

Leghathatósabb
vas - arsen - viz
vérszegénység, női-, ideg- és bőrbetegség ellen stb.

Dr. Braun, Chrobak, Kaposi, Neumann stb.
egyét. tanárok által ajánlva.

Eladás: **MATTONI és WILLE**
BUDAPEST, Teréz-körút 37 és Diana-fürdő-épület.
Mattoni Henrik, Bécs és Franzensbad
és minden gyógyszerárban.

Borivóknak, kik a bort savanyuvizekkel sze-
retik vegyíteni, mindenképpen e'ltt s

MATTONI-FELE

GISSHÜBLER

legfőbb egysége

SAVANYU-KIT

Ajánlható: E víz közömbösíti a borsavát és az italnak
felette kellemetes, ingerlő mellékzít ad, annélkül, hogy
azt feketére festené.

Felhívás
zárt-ajánlattételre.

A debreczeni ev. ref. főiskolai táp-
intézetben a ránk jövő 1897—98. iskolai
év folyamában szept. 1-től kezdődőleg
szükséges marhahus szállítására nyilvános
pályázat hirdettetik.

A szállítandó marhahus mennyi-
sége 200—250 métermázsa.

Megjegyeztetik, hogy a mennyiségre
vonatközzőlag itt közölt számok úgy te-
kintendők, mint megközelítő adatok,
melyeket a megrendelést teljesítő táp-
intézeti bizottság, a növendékek tényle-
ges létszámának változtatásaihoz képest,
szabadon módosíthat.

A zárt ajánlatok 10% bánatpénz,
vagy megfelelő értékpapír letétele mel-
lett Sass Béla akadémiai igazgatóhoz
f. é. július. 15-ik napjának d. e. 10 órájáig
benyújtandók.

Részletesebb felvilágosítás nyerhető
a tápintézeti bizottság elnökétől, Orosz
István tanártól a collegiumban.

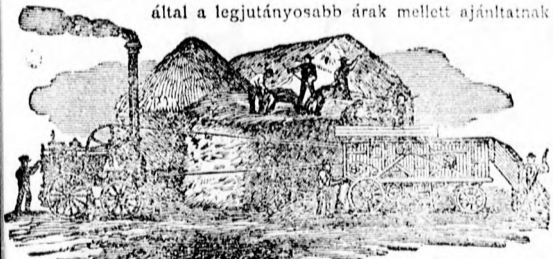
Debreczen, 1897. június 24.

Simonffy Imre,

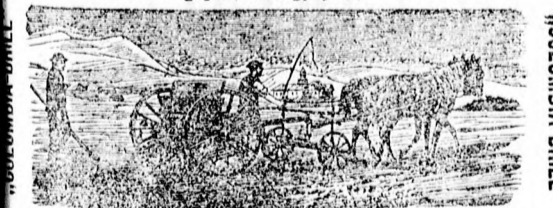
kir. tan., a főiskola helyi gondnoka.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH mezőgazdasági
gépgyárosok
BUDAPEST, Váci-körút 63. sz.

által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és göcséplőgép készletek 2^{1/2} egész 12 lóerőig, szalma-kaza-
lozók, továbbá járgány-csép-
pek, here-csépők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és arató-
gépek, szénagyűjtők,

„COLUMBIA-DRILL”
Egyéb sorvetőgépek, boronák, szecskavágók, répvágók, kukorica-
morzsolók, darálóok, őrítő-malmok, egye-
temes aczélek, két- és háromvaso-
ékék és min-
den egyéb
gazdasági
gépek.

Részletes árjegyzékek kérésre ingyen és bérmentve küldetnek.

Képviselőt és bizományi raktár:

BAUER és TÁRSA czégnél
Debreczenben, Nagypéterfia-u. 871 sz.

Szomorú — de igaz,

hogy öltözékünkre nagyobb gondot fordítunk, mint
egészségünkre. Ha ruháinkon a legparányibb szaka-
dékot észlelünk sietünk az legott eltüntetni, nehogy
nagyobbdjék, de ha ez testi egészségünknel az eset,
számba se vesszük. Egy kis köhögés, főfájás, emész-
tési zavarok stb. mit tesz az? Úgyet se vélünk rá.
Hát ez vétkes könnyelműség, mely később keservesen
megbosszulja magát rajtunk, mert valamin a kis
szakadékból nagy lesz, ép úgy a kis bajból nagy baj
keletkezik, ha kellő intézkedés nincsen kéznél. —
A legtöbb betegség kuforrása a gyomor rendet-
len működése amit — idejekorán használva. Egger
kellemes ízű Sodapasztilája csakhamar beszüntett
(1 doboz ára 30 kr.) A tüdő, torok és mellbajok,
köhögéssel, rekedtséggel s olnyálkásodással kez-
dődnék. — Egger kitűnő ízű Mellpasztillája megóv
bennünket a bajtól teljes biztossággal, (1 doboz 50 és
1 ft. Próbadozoz 25 kr.) — Minden gyógyszerárban
kaphatók. Főraktár: Nádorgyógyásztár.

(Dr. Egger Leó és Egger J.)

Budapest, Váci-körút 17.

Izzadnak önnek a lábai?

Ha igen, úgy vegyen 22 krért egy
tégely

„Mars“-lábkenőcsöt,

mely a lábizzadás, feltörés, talpégés,
fellovaglás gyógyítására az egyetlen
biztos hatású szer.

Szétküldési hely: **TAUB ERNŐ**
gyógyszerész laboratoriuma,
Bpest, VI., Lovag-utca 15.

Főraktár: **Török József** gyógyszerárban,
Budapest, Király-utca 12.

Raktár Debreczenben: **Dr. Rothschnek**
V. Emil gyógyszerárban.

Meghívás.

A h.-nánási kölcsönös segélyző egyesület
mint szövetkezet tagjait

a jövő július hó 18-án, délelőtt 10 órakor
a városháza nagytermében tartandó

évi rendes közgyűlésre

tisztelettel meghívom.

A tárgysorozat következő:

1. Igazgatói jelentés a lefolyt üzleti év eredményéről.
2. Az 1896/97. üzleti év mérlegének és zárszámadásának elbí-
rálása.
3. A felügyelő és felszámoló bizottság jelentése s annak alapján
az igazgatóság, felügyelőbizottság és tisztviselők részére a felmentvény
megadása.
4. A VIII-ik vagyis 1892/93-ik évtársulat felszámolásához 5 fel-
számoló bizottsági tag választása.
5. A felügyelő bizottság újból választása.
6. Az alapszabályok értelmében kilépő igazgató választmányi tagok
helyett új tagok választása.

H.-Nánason 1897. június 17.

Dr. NAGY LAJOS
elnök.

A borszéki borviz a savanyuvizek királya.

Borszék

Gyógyfürdő Erdélyben, Csikmegyében fenyvesek hazájában.

Fürdőidény tartama Jun. 15. Szept. 15-ig.

Utazás: Szász-Régenig vasuton, onnan az igazgatóság által
szubventionált gyorskocsikon.

E gyorskocsikra e'jegyzést tehetni **Miklós Görög vállal-**
kozóknál Sz.-Régen.

Déli utirány: Brassó, Csik-Szereda vasuton onnan, kocsin.

A borszéki borviz a savanyuvizek királya; megrendelhető Igaz-
gatóságnál Borszék.

Kapható mindenütt, (Debreczenben: **Kontsek Géza, Csanak Jó-**
zsef uraknál.)

Fürdőre, borviz üzletre nézve minden felvilágosítással, prospectussal,
árjegyzekkel szolál

a fürdő-üzlet igazgatóság, Borszék.

Posta és táviráda helyben.

Megrendelhető: Igazgatóság Borszék.

A világ minden tárlatán első kitüntést nyert!

Milleniumi nagy eredmél is kitüntetve.

